CERCETĂRI ARHEOLOGICE LA HALMAGIU ŞI VÎRFURILE (JUD. ARAD)

DAN CĂPĂŢÎNĂ

Hălmagiu este situat în bazinul superior al Crişului Alb, într-o depresiune intramontană de formă ovală, reprezentînd colţul sud-estic al Ţării Crişurilor. Hotarele ţinutului Hălmagiului urmează cu preferinţă culmea Masivului Bihorului la nord, a Munţilor Metalici la sud, iar la est şi vest culmile coborîtoare spre Criş ale acestora. De la est la vest se întîlnesc trei văi: a Hălmagiului cu trei ramificaţii, pe care se află comunele Hălmagiu, Hălmăgel şi Băneşti; a Vîrfurilor, unde se întinde comuna Vîrfurile, şi a Aciuţei.

Lăsînd la o parte ştirile cuprinse în cronicile din sec. XI—XII privind întreaga Ţară a Crişurilor (cum sînt cele referitoare la „ducatul" lui Menumorut de la sfîrşitul secolului al IX-lea, sau la organizarea de către cuceritorii unguri în sudul acestui „ducat" şi, cîndva înainte de veacul al XIII-lea, a unui comitat al Zarandului cu centrul în cîmpie şi înglobînd măcar teoretic şi sudul Munţilor Bihorului), despre bazinul superior al Crişului Alb nu posedăm informaţii scrise decît din veacul al XIV-lea[1]. Din anul 1359 s-a păstrat o menţiune răzleaţă despre un oarecare „Bibarch Woyevoda olakorum de Holmod"[2]; la sfîrşitul secolului, în 1390, Hălmagiu este atestat ca centru eponim al unuia dintre cele cinci districte româneşti de pe Crişul Alb, ţinînd toate la această vreme de domeniul cetăţii de la Şiria[3]. În anul 1410 aflăm despre existenţa unui „Şerban — fiul lui Moga de Crişul Alb"[4], iar către mijlocul acestui secol, în vremea lui Iancu de Hunedoara, o familie voievodală cu numele de Moga începe să fie frecvent atestată ca avîndu-şi sediul la Hălmagiu[5]. Dacă adăugăm la aceste date informaţia cuprinsă în monografia judeţului Arad, scrisă la sfîrşitul secolului trecut de către Sándor Márki, după care la Hălmagiu se mai vedeau „ruinele unei biserici bizantine de marmură"[6], precum şi împrejurarea că în localitate s-au păstrat două ruine de monumente cu vîrstă şi rosturi neprecizate ca şi o veche biserică românească intrată în planul de restaurări al Direcţiei patrimoniului cultural naţional, credem că am arătat motivele care au determinat cercetările arheologice din zonă[7].

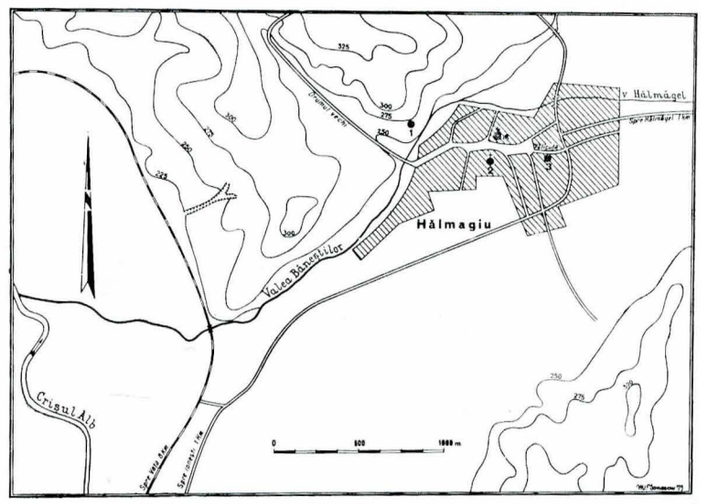

Fig. 1. Planul comunei Hălmagiu cu punctele cercetate arheologic: 1. locul numit „La criptă"; 2. Biserica veche din Hălmagiu; 3. Locul curţii feudale din Hălmagiu; 4. Biserica nouă din Hălmagiu.

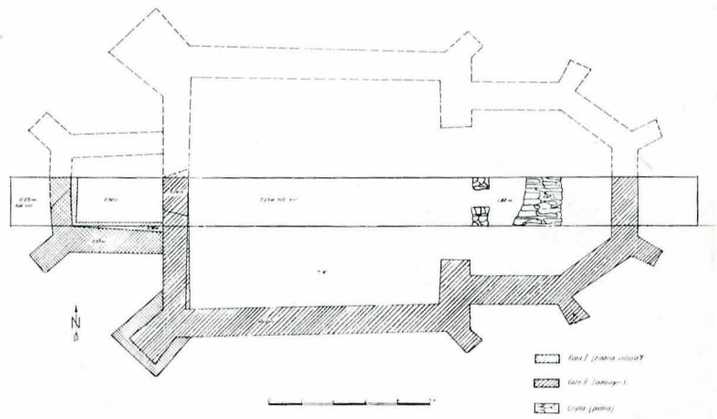

Fig. 2. Planul bisericii din locul numit „La criptă".

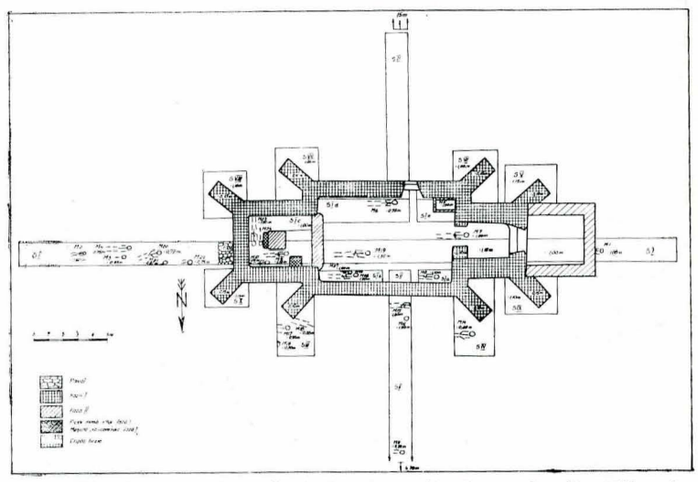

Fig. 4. Planul cercetărilor arheologice de la biserica veche din Hălmagiu.

[1] Pentru istoria regiunii în sec. XIV—XVI vezi V. Eskenasy, *Hălmagiu un sat medieval din ţara Crişului Alb (sec. XIV—XVI), Consideraţii istorice*, în „Ziridava", V/1975, p. 21—37.

[2] Zimmermann-Werner, *Urukundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*. vol. II, Sibiu, 1897, p. 572.

[3] Lukinich-Gáldi — *Documenta historiam valachorum in Hungaria illustrantia* . . . , Budapesta, 1941, p. 394.

[4] Hurmuzachi — Densuşianu, *Documente privitoare la istoria românilor (1346—1450)*, vol. I, partea a II-a, Bucureşti, 1890, p. 469.

[5] Primul document din 10 aprilie 1451 în T. Mager, *Ţinutul Hălmagiului*, vol. I, Arad, 1938, anexa I.

[6] Sándor Márki, *Aradvármegye és Arad szabad Király város története*, vol. I, Arad, 1895, p. 129.

[7] Cercetările au fost precedate de o periegheză făcută în primăvara anului 1973 de membrii colectivului precum şi de un mic sondaj executat între 2—12 iunie acelaşi an de către Dan Căpăţînă. Săpăturile propriu-zise au avut loc între 8 mai—7 iunie şi 12—21 septembrie 1974 cu forţa de muncă pusă la dispoziţie de către şantierul Direcţiei patrimoniului cultural naţional sub îndrumarea unui colectiv format din dr. Radu Popa de la Institutul de arheologie, Dan Căpăţînă şi Victor Eskenasy de la Centrul de studii şi cercetări de istorie şi teorie militară.

https://biblioteca-digitala.ro

S-a urmărit cercetarea arheologică completă a vechii biserici românești din Hălmagiu, dar s-a încercat și culegerea, în paralel, a cît mai multe informații privind celelalte complexe de pe teritoriul localității și din zona învecinată.

A. SECTORUL DE CERCETARE DIN PUNCTUL „LA CRIPTĂ"

În punctul „La criptă", situat la marginea vestică a satului pe malul drept al văii Hălmagiului, pe un bot de deal împădurit care domină spre est traseul drumului medieval (fig. 1), au fost observate, în timpul prieghezei din anul 1973, urmele unor ziduri care se înălțau din loc în loc cu circa 0,25—0,30 m deasupra solului.

Tradiția locală consemnează că în acest loc s-ar afla ruinele unor fortificații turcești. Tot de aici ar începe un tunel cu o lungime de cîțiva km, care era folosit pentru evacuarea apărătorilor fortificației în caz de gravă primejdie.

Sondajul a constat dintr-o secțiune orientată est-vest (de 21 m lungime și 1,5 m lățime), pe botul de deal acoperit, în momentul inițierii cercetării, cu lăstăriș și copaci.

După înlăturarea stratului vegetal, a molozului și a pietrelor rezultate din demantelarea construcției, săpăturile au scos la iveală temeliile unei biserici relativ mari cu lungimea totală de 18 m (fig. 2). Zidurile monumentului, cu o grosime de un metru, au fost construite din bolovani de rîu și piatră legată cu mortar. După stabilirea caracterului monumentului, a fost dezvelită jumătatea lui sudică. S-a constatat că biserica se compune dintr-o navă dreptunghiulară, un turn adosat laturii de vest și un altar încheiat la est cu o absidă poligonală. Latura de sud a monumentului are lungimea de 8 m. Latura de vest nu a fost cercetată decît pe jumătate, pînă în dreptul portalului, în cazul unei simetrii perfecte estimîndu-se lungimea ei la 7 m. Turnul are laturile de 3 m și 2 m.

Colțurile monumentului în partea cercetată sînt întărite prin contraforturi cu lungimea de 1 m și grosimea de 0,60 m.

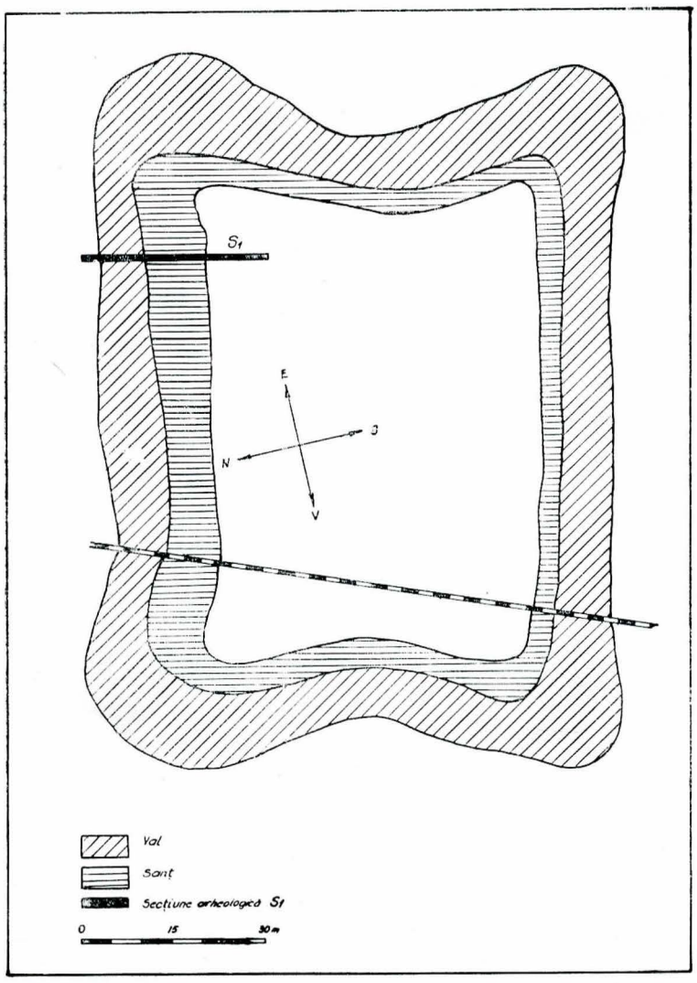

Fig. 3. Planul fortificației medievale.

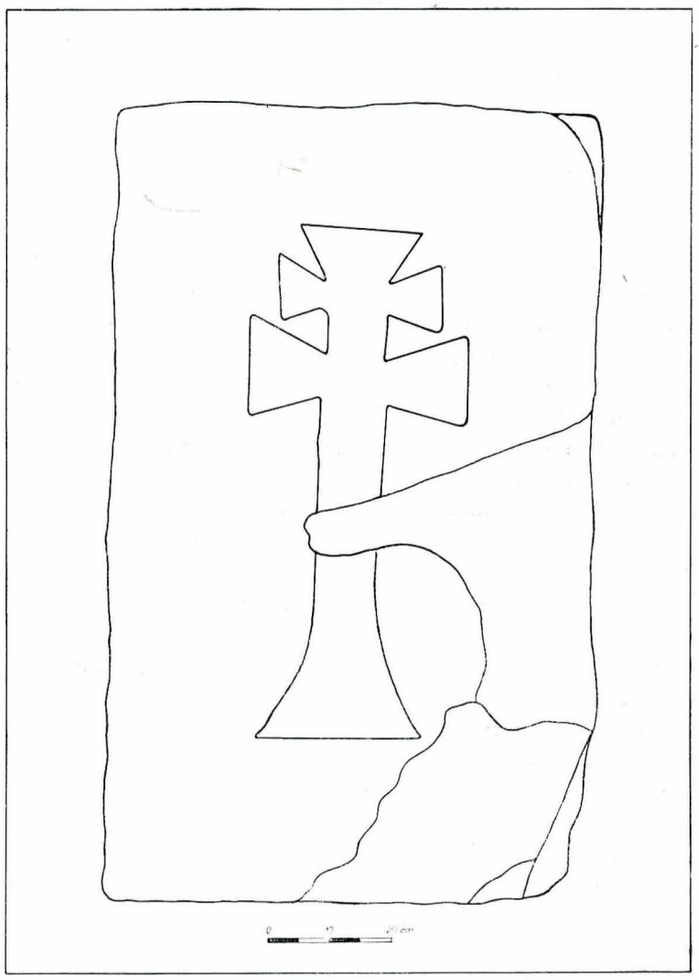

Fig. 5. Piatră de mormînt.

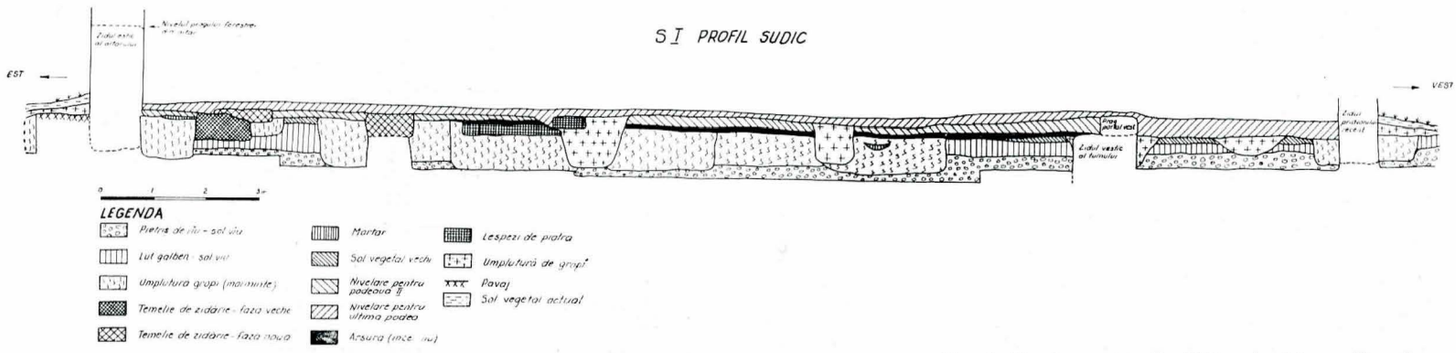

Fig. 6. Biserica veche din Hălmagiu S.I. profil sudic.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 7. Vedere dinspre sud a bisericii vechi din Hălmagiu.

Fig. 8. Portalul sudic al bisericii vechi din Hălmagiu.

Biserica a suferit o refacere care a modificat parţial planul turnului şi a dus la îngroşarea contrafortului de la colţul de sud-vest al navei, ajungînd astfel la dimensiunile de 2,20—1,80 m.

În interiorul altarului a existat o criptă din zid cu boltă de cărămidă, la care a putut fi surprinsă numai o dimensiune, şi anume lungimea care era de 2 m. Nu au fost găsite înhumări nici în interiorul criptei, nici de-a lungul secţiunii. Lipseşte, de asemenea, materialul ceramic. Cripta a fost jefuită de către căutătorii de comori, care au distrus şi o parte a bolţii[8]. Construcţia criptei aparţine, probabil, fazei a II-a a evoluţiei monumentului, sau este chiar ulterioară acesteia. Mortarul întrebuinţat aici se deosebeşte de cel folosit la construcţia bisericii, deoarece conţine fragmente de cărămidă pisată.

Cum terenul nu a putut fi sondat integral, iar posibilitatea cercetării unui eventual cimitir în jurul monumentului nu a existat, în lipsa apariţiei unor materiale arheologice mai vechi, ţinînd seama şi de planul monumentului, datarea lui în a doua jumătate a secolului al XV-lea pare să fie cea mai probabilă.

B. SECTORUL DE CERCETARE DIN PUNCTUL „CURŢESCU" PALANCA DE LA VÎRFURILE

În comuna învecinată Vîrfurile (Ciuci), situată la limita dintre bazinul superior şi cel mijlociu al Crişului Alb, cercetările de teren din 1973 au dus la identificarea unei cetăţi de pămînt cu plan aproximativ dreptunghiular şi cu colţurile rotunjite, ieşite în afara planului laturilor. Fortificaţia are lungimea de 95 m şi lăţimea de 82 m (fig. 3). Particularitatea ei constă în faptul că şanţul de apărare, umplut pe vremuri cu apă din rîul aflat la cca 250 m spre vest, este situat spre interior în raport cu valul de pămînt.

Pe latura de nord a fortificaţiei, în apropierea colţului de nord-est, a fost executată o singură secţiune lungă de 30 m şi lată de un metru. Secţiunea a sondat o porţiune mică de incintă, a traversat şanţul de apărare şi a secţionat valul. Materialele arheologice, constînd în exclusivitate din fragmente ceramice descoperite pe nivelul de construcţie surprins în incintă, au dovedit că fortificaţia este o palancă tîrzie, din secolul al XVI-lea din epoca în care în această zonă se afla graniţa dintre principatul Transilvaniei şi paşalîcul de la Timişoara[9].

C. BISERICA VECHE DIN HĂLMAGIU CU HRAMUL „ADORMIREA MAICII DOMNULUI"

Vechea biserică românească din Hălmagiu, ulterior biserică reformată, se afla înainte pe malul stîng al văii rîului Hălmăgel (fig. 1), care, în decursul timpului, şi-a deplasat albia spre nord-vest cu cca 450 m.

Forma terenului, tradiţia populară şi aflarea în acest loc a celui mai vechi monument ecleziastic pledează pentru existenţa în zonă a vetrei vechi a satului.

Cercetările arheologice de la biserică au constat în principal din două secţiuni dispuse în axele est-vest şi nord-sud ale monumentului, precum şi dintr-un sistem de casete care au acoperit cca 70% din interiorul lui şi aproximativ 50% din suprafeţele care mărginesc zidurile în exterior (fig. 4).

Secţiunea I cu lăţimea de 1,5 m a fost trasată pe direcţia est-vest, deplasată spre nord în aşa fel încît profilul ei sudic să cadă pe axul bisericii. Secţiunea are spre vest 14,6 m pînă la zidul altarului bisericii şi 10 m spre vest de zidul turnului.

La est de altar au apărut, după îndepărtarea stratului vegetal, de la adîncimea de 1,6 m o serie de gropi de morminte care au fost numerotate în ordine: M_1, M_2 ... M_n[10]. Scheletele orientate est-vest au ca poziţie mîinile încrucişate pe piept; mormintele sînt lipsite de inventar.

S-au constatat numeroase înmormîntări succesive în acelaşi loc, care au dus la amestecarea pămîntului de umplutură şi totodată a materialului ceramic, fapt care a îngreuiat substanţial datarea. Materialele arheologice recoltate, fragmente ceramice de diferite dimensiuni, datează din sec XVI—XVIII. Chiar lîngă zidul altarului, la adîncimea de 0,30 m, a apărut pavajul exterior al bisericii, construit din mai multe rînduri de pietre de rîu de dimensiuni mici şi mijlocii legate cu mortar. Lăţimea pavajului este de 1 m.

[8] Căutătorii de comori au acţionat şi în epoca noastră. În apropierea podelei criptei a fost găsită o monedă ruginită.

[9] În anul 1574 Ciuciul este atestat documentar ca avînd o palancă. Vezi Márki Sándor, *op. cit.*, vol. II, p. 161.

[10] Ordinea în care au fost numerotate mormintele nu are legătură cu numărul secţiunii, făcîndu-se pe măsura apariţiei în săpătură.

https://biblioteca-digitala.ro

Pămîntul viu, format ca peste tot în perimetrul monumentului dintr-un pat de piatră de rîu — vechea albie a rîului Hălmăgel (fig. 6), apare de la adîncimea de 1,05—1,10 m.

În altarul bisericii au fost descoperite 4 morminte. Două dintre ele (M_9 și M_{10}) se aflau între postamentul mesei altarului și peretele de nord. Mormîntul nr. 9 s-a păstrat în condiții foarte bune. Scheletul din acest mormînt avea brațele încrucișate pe piept, iar ca inventar o monedă de la Maximilian II (1564—1576), aflată în mîna dreaptă, iar în regiunea capului mai multe ace de păr din argint care au la capăt un bulb poliedric cu toate colțurile teșite, continuat cu ghiare în forma unor petale de floare, ghiare care la două dintre ace prindeau cîte o piatră semiprețioasă (rubin) (fig. 10). Acele prindeau o plasă lucrată în fir aurit, împodobită cu mărgele. Plasa, prost conservată, nu a putut fi recuperată, în schimb au putut fi, în parte, mărgelele care o împodobeau.

În colțul de nord-est al altarului a fost găsit mormîntul unui copil (M_{10}). Ca inventar funerar, în dreptul capului acesta avea o bentiță din fir aurit, foarte prost conservată.

În spatele mesei altarului, pînă la peretele de est al acestuia s-au găsit alte două morminte, orientate nord-sud (!!); singura explicație plauzibilă a acestei așezări este necesitatea de a le face să încapă în spațiul restrîns al altarului. Notate ca M_{23} și M_{24}, au în interior schelete în aceeași poziție de înhumare și fără inventar. Materialul ceramic recol-

Fig. 9. Portalul sudic al bisericii vechi din Hălmagiu, detaliu.

tat din umplutura gropilor se datează tipologic în secolele XVI—XVII.

Cercetarea piciorului mesei altarului în S I, confirmată apoi de cea efectuată în caseta S I c, demonstrează că în această zonă a monumentului au existat două faze constructive. Postamentul primei mese a altarului, corespunzător fazei inițiale de construcție a monumentului, construit din pietre de rîu de diferite dimensiuni legate cu mortar, are lățimea pe direcția nord-sud de 1—1,05 m. El este perfect axat pe mijlocul altarului, lăsînd spații de 1,10 m spre nord și sud și de 1,05 m spre est.

În faza a II-a, piciorul mesei altarului, mai mare spre est cu circa 0,10 m, a fost construit din cărămidă și deplasat

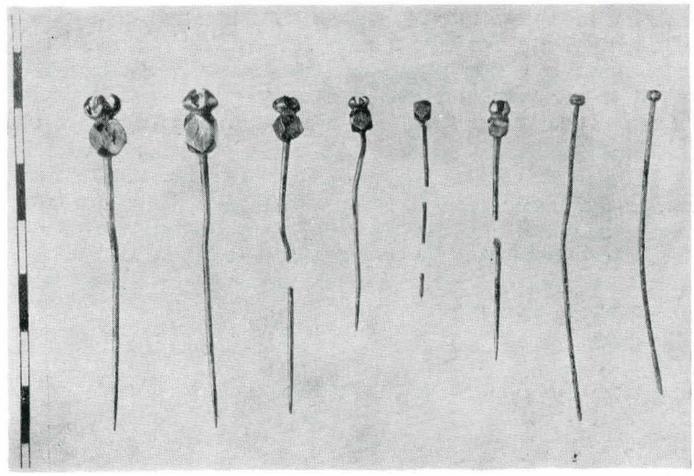

Fig. 10. Ace de păr din argint (M_9).

Fig. 11. Fund de oală cu semn de meșter în relief (sec. XIV).

înspre sud-vest, lăsînd, față de zidul nordic, un spațiu de numai un metru.

În apropierea colțului de nord-vest al altarului, lipit de zidul nordic al acestuia, a apărut piciorul măsuței proscomidiei, cu dimensiunile de 0,90/0,80 m, construit din piatră de rîu legată cu mortar. El aparține fazei constructive inițiale a bisericii. În interiorul navei, pe întreaga lungime a secțiunii axiale, s-au constatat înmormîntări succesive. Materialul ceramic recoltat din pămîntul de umplutură, mereu deranjat de înhumări succesive, aparține în sens larg sec. XVI—XVII. Două dintre morminte au fost acoperite cu lespezi de piatră, una fragmentară și avînd pe partea superioară o cruce incizată.

În zona situată la vest de biserică, zonă devenită accesibilă cercetării după înlăturarea construcției din secolul al XX-lea, care proteja actuala intrare, s-a constatat continuarea cimitirului medieval, ale cărui morminte erau deranjate uneori de înhumări moderne. Materialele ceramice recoltate aparțin cu precădere sec. XVII—XIX.

Secțiunea II, orientată nord-sud, a fost astfel amplasată încît profilul ei vestic să cadă pe centrul fostei intrări situate pe latura de sud a navei. Secțiunea a fost prelungită în afara bisericii spre nord cu 16 m, iar spre sud cu 25 m.

În zona situată la nord de biserică, de la adîncimea de 0,40—0,50 m, au fost individualizate o serie de morminte ale cimitirului medieval. Înhumările la o adîncime atît de mică pot fi explicate prin apariția, la numai 0,50 m, a balastului de rîu și prin dificultatea deosebită a săpării gro-

https://biblioteca-digitala.ro

pilor de morminte într-un astfel de sol. Aici au fost descoperite fragmente ceramice din sec XV—XVIII, iar ca inventar funerar şi cîteva piese mai semnificative. Astfel, scheletul aflat în mormîntul M_{12} a avut atît la tîmpla dreaptă, cît şi în zona mîinii stîngi cîte o monedă de la Ferdinand I (1556—1564).

La distanţă de 5 m de latura nordică a bisericii a apărut, la adîncimea de 0,60 m, un fund de oală cu semn de meşter, în relief, în formă de cruce cu braţele egale (fig. 11), databil cel tîrziu în a doua jumătate a secolului al XIV-lea. Acesta ar constitui cel mai vechi element de datare găsit pînă acum în zona monumentului.

Aceeaşi secţiune a stabilit că talpa fundaţiei navei se află la o adîncime de numai 0,80 m faţă de solul actual. În partea de sud a bisericii, secţiunea a surprins pragul de intrare al portalului originar al monumentului, construit în stil gotic (fig. 8 şi 9). Piatra mare ecarisată, care servea drept prag al intrării, avea o grosime de 0,18 m. Intrarea în biserică se făcea trecînd acest mic prag, nivelul lui inferior fiind confirmat în celelalte secţiuni ca reprezentînd nivelul de călcare al constructorilor bisericii. Înălţimea acestui portal este de 1,90 m, iar deschiderea de 0,90 m.

Secţiunea a confirmat, de asemenea, continuarea spre sud a cimitirului bisericii, datarea materialelor ceramice găsite extinzîndu-se şi aici în timp în sec XV—XVIII. Au fost găsite şi monede din secolul al XVI-lea în pămîntul răvăşit de înmormîntări mai noi.

Dintre casetele practicate în interiorul navei, numai S I d şi S I e au oferit descoperiri demne de semnalat.

În S I d s-a găsit mormîntul notat cu M_6, aflat la o adîncime de 0,75 m. El a fost acoperit cu o lespede de piatră cu dimensiunile $1,25 \times 0,75$ m şi grosimea de 0,14 m. Pe lespede este reprezentată, în relief plat, o cruce dublă „episcopală" cu înălţimea reliefului de 2 cm. În afara cîtorva fragmente ceramice din sec. XV—XVI, în umplutura gropii M_6 nu s-a găsit nici un alt inventar.

În caseta S I e, lipit de colţul de sud-vest al navei, s-a descoperit un schelet de copil, depus într-o criptă de cărămidă, cu dimensiunile de $1,40 \times 0,80$ m, cu o adîncime de 1 m. Mormîntul a fost jefuit deoarece, pe lîngă lipsa capacului criptei, osemintele din interiorul ei erau în poziţie secundară.

Cel mai vechi mormînt sigur datat a fost descoperit în caseta S I b. Acest mormînt notat cu M_{26} a fost al unui copil (lungimea scheletului de 0,85 m se afla la 0,80 m adîncime). El avea în mîna dreaptă, puternic îndoită pe piept, o monedă de argint de la Matei Corvin (1458 — 1490).

Secţiunile III—X, practicate în exteriorul monumentului, au dus la descoperirea contraforturilor bisericii. S-a constatat că fundaţia contraforturilor şi aceea a bisericii, ca şi temeliile turnului şi cele ale navei sînt perfect ţesute, toate detaliile planimetrice apaţinînd aceleiaşi faze constructive. Menţionăm că temelia turnului este mai adîncă cu 0,15 m decît cea a navei. Demantelarea contraforturilor s-a făcut probabil cu ocazia uneia dintre refacerile monumentului, fără a se putea preciza epoca.

În consecinţă, sintetizînd rezultatele cercetării se pot sublinia următoarele concluzii:

a) Monumentul păstrat pînă astăzi în picioare reprezintă cea mai veche construcţie de pe acest loc, deoarece şanţurile sale de fundaţie nu taie nici morminte şi nici nivele mai vechi;

b) Data construirii monumentului poate fi considerată sfîrşitul secolului al XIV-lea şi începutul celui următor. Pe lîngă criteriile stilistice arhitecturale, mai pledează pentru această vechime şi monedele găsite în morminte, care în datare nu coboară mai jos de jumătatea secolului al XV-lea, ca şi fundul de oală lucrată la roata rapidă şi cu semn de olar în relief, care face ca datarea începutului construcţiei monumentului la sfîrşitul secolului al XIV-lea să nu fie exclusă;

c) Monumentul a suferit cel puţin două refaceri între sec. XVI şi XIX, ultima constînd din desfiinţarea celor 8 contraforturi. În secolul nostru, bisericii i s-a adăugat un pridvor închis pe latura de vest a turnului;

d) Există cîteva morminte mai deosebite acoperite cu pietre de mormînt cu cruci incizate sau în relief, datînd din sec. XV—XVI;

e) În afara intrării aflate pe latura de vest a mai existat o a doua intrare pe latura de sud a navei, descoperită cu prilejul cercetărilor efectuate. Este portalul originar în stil gotic şi se încadrează stilistic construcţiilor rurale de acest gen, majoritatea datate în cuprinsul secolului al XV-lea.

D. PUNCTUL „LA CETATE"

Sectorul de cercetare, aflat acum în centrul localităţii, este situat lîngă vechiul curs al rîului Hălmăgel, strada numindu-se din acest punct, Vălicuţă. Aici se găseşte o movilă artificială înaltă de cca 5 m şi cu un diametru de cca 20 m. Sondajul întreprins a exclus posibilitatea ca movila să reprezinte nucleul cetăţii vechi, aşa cum se estima pe baza tradiţiei orale păstrate în sat.

S-au trasat două secţiuni perpendiculare, lungi de 40, respectiv 30 m cu lăţimea de 1 şi 2 m. Prima constatare priveşte data recentă a ridicării movilei, care se datorează unor lucrări de la sfîrşitul secolului al XIX-lea. A doua are în vedere surprinderea unor ziduri de construcţii din sec. XVI—XVII, inclusiv a temeliilor unui zid de incintă, atestînd deci existenţa în acest loc a curţii întărite nobiliare tîrzii. Au ieşit la suprafaţă, de asemenea, şi materiale ceramice mai timpurii, datate în cuprinsul secolului al XIV-lea şi începutul celui următor, dar în număr mic şi în poziţie stratigrafică neconcludentă. Dintre toate obiectivele sondate, în acest loc au apărut materialele cele mai timpurii, de aceea, în cazul în care cercetările vor fi reluate la Hălmagiu, săpăturile vor trebui axate pe acest din urmă sector.

RÉSUMÉ

A la suite des recherches effectuées dans le voisinage des communes Hălmagiu et Vîrfurile, à partir de 1974, on a découvert des objectifs archéologiques d'une valeur certaine. Les recherches proprement dites ont eu lieu dès le 8 mai jusqu'au 7 juin, aussi dans l'intervalle du 12 au 21 septembre 1974, étant conduites par un groupe de trois chercheurs: dr. Radu Popa, Dan Căpăţînă et Victor Eskenasy.

A. LE SECTEUR „DE LA CRYPTE"

Les recherches ont mené à la découverte des ruines d'une église relativement grande dont la longueur est de 18 mètres et dont l'autel s'achéve par une abside polygonale. Les murailles du monument ont l'epaisseur d'un mètre.

B. LE SECTEUR DE LA FORTIFICATION DE VÎRFURILE

Les recherches ont fait resortir une forteresse en terre ayant un plan approximativement rectangulaire et dont les coins arrondis en dehors du plan des côtés ont une longueur de 95/82 mètres. La particularité de cette fortification consiste dans le fait que la douve, remplie il y a quelques siècles par l'eau d'une rivière voisine, est située vers l'intérieur par rapport au repli du terrain fortifié. On peut dater la construction au XVI-e siècle.

C. LE SECTEUR DE LA VIEILLE ÉGLISE DE HĂLMAGIU.

Les fouilles archéologiques ont été effectuées dans deux sections disposées dans les axes est-ouest et nord-sud du monument, ainsi que par un système de cassettes couvrant 75% de l'intérieur et 50% de l'extérieur des superficies qui confinent les remparts. On peut synthétiser les résultats de la manière suivante: le monument qui reste intacte jusqu'a aujourd'hui atteste la plus ancienne forme de vie et de construction dans cet endroit. Ses fossés ne comportement ni tombeaux, ni vieux niveaux. Maintes fois le monument a été modifié la dernière fois en detruisant les huit contreforts et on a ajouté une chambre fermée à l'ouest. La date de la construction du monument doit remonter vers la dans cet endroit. Ses fossées ne comportement ni tombeaux, ni vieux nifin du XIV-e siècle et vers le début du XV-e siècle.

D. LE SECTEUR DE LA CITÉ

On a creusé deux sections archéologiques. Les recherches mènent à la conclusion qu'ici se trouvait, aux XIVe et XVe siècles, l'ancienne cour des nobles roumains, maîtres du village Hălmagiu. Les matériaux archéologiques trouvés datent du XVe siècle, mais il y a quelques objets qui appartiennent à la deuxième moitié du XIVe siècle. Ils témoignent que dans ce lieu se trouve plus vieille trace d'habitation féodale de la zone du village de Hălmagiu.

https://biblioteca-digitala.ro